

**WPLYW REWITALIZACJI TERENÓW POPRZEMYSŁOWYCH
NA ORGANIZACJĘ PRZESTRZENI CENTRALNEJ W MIASTACH EUROPEJSKICH
NA PRZYKŁADZIE MANCHESTERU, LYONU I ŁODZI**

Praca przedstawia zintegrowane studia nad strukturą morfologiczną i funkcjonalną przestrzeni centralnej współczesnych miast europejskich. Istotą **problemu badawczego** jest odpowiedź na pytanie: w jaki sposób rewitalizacja wewnątrzmięjskich terenów przemysłowych zmienia organizację przestrzeni centralnej w miastach europejskich?

Przyjęte założenie badawcze pozwala implikować następującą **tezę**: w wyniku procesu rewitalizacji wewnątrzmięjskich terenów przemysłowych powstaje nowa przestrzeń centralna, która w relacjach ze starą przestrzenią centralną prowadzi do:

1. Kooperacji starej i nowej przestrzeni centralnej.
2. Konkurencji pomiędzy starą i nową przestrzenią centralną.
3. Konglomeracji kilku niezależnych i niezintegrowanych lokalizacji przestrzeni centralnej.

W celu weryfikacji hipotezy badawczej podjęto studia przypadku Manchesteru, Lyonu i Łodzi.

Na podstawie przeprowadzonych badań rozwoju przestrzeni centralnej w Manchesterze, Lyonie i Łodzi stwierdzono, że proces ten odbywał się etapami i miał zindywidualizowany charakter w każdym z tych miast. Liczba wyróżnionych etapów kształtowania przestrzeni centralnej i długość ich trwania wykazywała zróżnicowanie, spowodowane odmiennymi czynnikami gospodarczymi, technologicznymi i geopolitycznymi w jakich rozwijały się analizowane miasta. Proces kształtowania przestrzeni centralnej w badanych ośrodkach rozpatrywano w kontekście trzech okresów w historii budowy miast: przedindustrialnym, industrialnym i postindustrialnym. Podział ten został odzwierciedlony w strukturze empirycznych rozdziałów pracy.

Badania wykonane *in situ* wykazały, że proces przekształceń przestrzenno-funkcjonalnych odznaczał się wysokim lub umiarkowanym stopniem intensywności, który należy utożsamiać z rewitalizacją sensu largo, głównie o charakterze radykalnym. Działania rewitalizacyjne zainicjowały wtórny cykl zagospodarowania terenów przemysłowych, w efekcie którego zostały wykształcone nowe jednostki przestrzenno-funkcjonalne. Odznaczają się one morfologią i sposobem użytkowania przystosowanym do współczesnych potrzeb użytkowników.

W wyniku rewitalizacji wewnątrzmięjskich terenów przemysłowych zmieniona została organizacja przestrzeni centralnej w Manchesterze, Lyonie i Łodzi. Konsekwencje procesu przekształceń morfologicznych były odmienne w każdym ze wskazanych miast. Zależały one od morfogenezy starej przestrzeni centralnej oraz stopnia jej rozwinięcia, czyli wielkości, złożoności i intensywności.

W Manchesterze zidentyfikowano **konkurencyjnych** relacje pomiędzy starą i nową przestrzenią centralną, w Lyonie – **kooperacyjne**, natomiast w Łodzi – **konglomeracyjne**. Tym samym pozytywnie została zweryfikowana przyjęta hipoteza badawcza. Wyniki postępowania analitycznego przeprowadzonego na przykładzie Manchesteru, Lyonu i Łodzi pozwoliły stwierdzić, że relacje kooperacyjne i konkurencyjne mają pozytywny wpływ na organizację przestrzeni centralnej, podczas gdy relacje konglomeracyjne mają dlań skutek pejoratywny.

Wnioski sformułowane na podstawie teoretycznej i empirycznej części pracy stanowią punkt wyjścia do opracowania rekomendacji w zakresie kształtowania współczesnej przestrzeni centralnej w Łodzi.